

ARCHIV T. G. MASARYKA, RESP. ARCHIV ÚSTAVU T. G. MASARYKA

HISTORIE

Archiv T. G. Masaryka zpočátku tvořil pouze osobní archiv T. G. Masaryka, který se stal v červenci 1932 součástí nově zřízeného Ústavu T. G. Masaryka, jemuž jej zůstavitel věnoval. Archiv pak sdílel osudy tohoto ústavu a spolu s ním se i stěhoval. Nejprve byl uložen na Pražském hradě, na podzim 1938 byl přestěhován do provizorní budovy ústavu ve Verdunské ulici v Praze-Bubenči. Během uzavření ústavu za německé okupace 1941–1945 byl deponován v pražském Klementinu, po jeho obnově 1945 se vrátil zpátky do Verdunské ulice, 1948 se přestěhoval do Kramářovy vily na Hradčanech a 1951 do sídla České akademie věd a umění, resp. Československé akademie věd na Národní třídě v Praze. Po likvidaci Ústavu T. G. Masaryka v roce 1954 byl archiv převzat Ústavem dějin KSČ (později přejmenovaným na Ústav marxismu-leninismu) a umístěn v jeho budově v Rytířské ulici v Praze. Zde zůstal až do jara 1990, kdy jej znovu převzal obnovený Ústav T. G. Masaryka a v červnu 1990 jej přestěhoval do prostor Vojenského historického archivu v karlínské Invalidovně. Roku 1995 převzal odbornou péči o archiv nově vzniklý Masarykův ústav Akademie věd České republiky, jeho vlastníkem zůstala nadace, posléze obecně prospěšná společnost Ústav T. G. Masaryka. V roce 1999 byl tento archiv, registrovaný od roku 1997 jako archiv zvláštního významu, přemístěn spolu s ostatními úseky Masarykova ústavu do domu v ulici Na Florenci č. 3; po spojení Masarykova ústavu a Archivu AV ČR na počátku roku 2006, byl přestěhován do sídla společného ústavu v Gabčíkově ulici č. 10 v Praze 8-Libni.

Osobní archiv T. G. Masaryka se stal základním fondem Archivu Ústavu T. G. Masaryka, který se postupně rozšiřoval o další fondy, zejména písemné pozůstalosti členů Masarykovy rodiny, písemnosti samotného Ústavu T. G. Masaryka a osobní archiv Edvarda Beneše. Nově po roce 1990 se archiv rozrostl o archivní materiál z akviziční činnosti a postupného zpracovávání stávajících fondů o písemné pozůstalosti Jaromíra Smutného, Hany Benešové, Lva Sychravy, Eduarda Táborského, sbírku Vladimír Klecanda, sbírku Jan Fiala, fondy Josefa Kaizla, Jaroslava Císaře, Pavla Bächera, Jiřího Doležala, Jindřišky Wurmové, Anny Christitch, Zbyňka Zemana a také fondy bývalých zaměstnanců, např. Ludmily Kloudové, Vojtěcha Fejla a Stanislava Poláka. Přibyla sbírka masarykian Antonína Hlaváčka a další drobné přírůstky.

SOUČASNOST

V současné době (březen 2020) má archiv evidováno v evidenčním listu NAD 41 fondů. Celkový rozsah je téměř 550 běžných metrů archiválií. Mezi nově zpracované fondy patří fond Edvarda Beneše, inventář v šesti svazcích byl publikován v roce 2013, fondy Anna Christitch, Arne Laurin, Josef Adolf Bulova a Lev Sychrava; fond Ústav dr. Edvarda Beneše pro politické a sociální studium a též fond Společnost Edvarda Beneše. Z fondu Maffie pak byla zpracována část týkající se Edvarda Beneše a vytištěn dílčí katalog.

Postupně je nově zpracováván rozsáhlý fond T. G. Masaryka. Při katalogizaci je respektován již zavedený systém, kdy byly evidenční jednotky (kartony), které měly různá dílčí číslování, opatřeny jednotnou řadou čísel od 1 do 793. Nově jsou popsány dosud nezpracované přírůstky. Fond je rozčleněn do 6 tematických oddílů:

- P – Předválečný (vědecká, literární a politická činnost do roku 1914), kartony 1–260
- V – Válka (1914–1918), kartony 261–329
- R – Republika (působení TGM jako prezidenta 1918–1935), knihy č. 330–348, kartony 349–530
- O – Osobní, kartony 531–559
- L – Literární (literární činnost po roce 1918), kartony 560–686
- Korespondence I–III, kartony 687–754
- Fotografie, kartony 755–793 a několik krabic

Dokumenty z fondů AÚTGM studují historici jak z České republiky, tak ze zahraničí. Archiv je prvořadým zdrojem pramenů při vydávání edic Spisy TGM a Korespondence TGM.

V digitálním fotoarchivu jsou z AÚTGM uloženy fotografie zatím z osmi archivních fondů: Edvard Beneš (3094 ks), Hana Benešová (36 ks), Jan Fiala (161 ks), Maffie. Edvard Beneš (21 ks), T. G. Masaryk (5506 ks), Jaromír Smutný (745 ks), Ústav T. G. Masaryka 47/1 (102 ks) a Ústav T. G. Masaryka 47/2 (3696 ks). Data jsou podle potřeby průběžně doplňována a aktualizována. Digitalizované fotografie jsou zpřístupněny veřejnosti prostřednictvím databáze Digitální fotoarchiv (VadeMeCum). Aplikace pro přístup po internetu je dostupná přes stránky Masarykova ústavu a Archivu AV ČR. Problematika možného nedovoleného zcizení byla ošetřena umístěním loga a nápisu v zobrazené fotografii. Odkaz: http://vademecum.mua.cas.cz/vademecum/NavigBean.action?entity=%28%5En%29%28%28%28localArchiv%2C%5En%2Chot_%29%28unidata%29%29%281115%29%29

Připravila Helena Kokešová

OTÁZKY:

1. Kdy a kým byl založen Ústav T. G. Masaryka?

.....

2. Kdy byl ústav obnoven?

.....

3. Jsou v archivu uloženy také osobní fondy Masarykovy manželky Charlotty a jeho dětí Alice, Herberta, Jana a Olgy?

.....

4. Do jakých tematických oddílů je rozčleněn fond T. G. Masaryka?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Kolik fotografií z Archivu ÚTGM najdete v digitálním fotoarchivu Masarykova ústavu a Archivu AV ČR?

- A. 2000
- B. Více než 7000
- C. 5000